

Semin för nybörjare

Tre års erfarenheter av importsperma i en liten besättning

Semin – är det värt mödan för den lilla besättningen? Och att importera semin – lönar det sig resultatmässigt och ekonomiskt? Kristina och Lars Räf, Suffolkuppfödare i Mellösa, Södermanland, tog steget och berättar här om tre års erfarenheter av importsemin: två år från Danmark och i år med semin från Storbritannien.

Denna Suffolkbesättning hos Kristina och Lars Räfska få nytt blod med hjälp av engelsk sperma. Foto: Bob Heckman.

Vi föll för Suffolk av en slump: två av de fem tackor vi startade med för 15 år sedan (idag pendlar besättningen mellan 15 och 20 tackor, vi har inte hus för fler) råkade vara renrasiga. Intresset för avel vaknade, och vi har sedan dess stretat med att förbättra vårt avelsmaterial. Så småningom väcktes tanken att gå utanför Sveriges gränser. Men hur tackla detta? Hur gör man? Vilka regler gäller? Lönar det sig för en liten flock som vår?

Vi begav oss till Danmark och tittade. Drog oss slokörade hemåt igen efter gårdsbesök där språkförbistring i kombination med vad som tycktes oöverstiglig lagstiftning fick oss att slå tanken om import av livdjur ur hågen.

Semin då? Regelverket studerades (tack Andrea Holmström på Svenska Djurhälsovården!) och seminkurs avverkades (tack veterinär Lennart Söderquist, SLU!). Seminkontakt etablerades i Danmark (tack veterinär Ole Selmer!).

Från Danmark körde vi i adventsmörkret 2004 som biltjuvar genom Sverige med både färsk (!) och fryst semin. Ren nybörjartur gjorde att två tackor var rejält brunstiga när vi kom hem framåt

nattkröken. Med darrande händer fick vi nu premiärpraktisera våra nyvunna kunskaper. Båda dessa tackor blev dräktiga, vilket var dubbel nybörjartur eftersom vi då hade föga kläm på någon effektiv brunstsynkronisering (det har vi f.ö. inte lyckats med än ...).

Så här gjorde vi

Så här har vi gjort (inte helt enligt regelboken, som förordar att baggarna ska "lämna gården" under en längre tid före brunstsynkronisering; det låter sig inte göras rent praktiskt hos oss).

Baggen släpps till tackorna under ett par dygn för att få dem brunstvilliga. Han passar då på att betäcka åtminstone en eller två. Han placeras sedan i en egen box i fårhuset med möjlighet att sticka in huvudet i en yttre box. När en brunstig tacka söker upp baggen för pusskalas är det lätt att stänga in henne i ytterboxen och där utföra en lugn seminering (se skiss).

Fördel med bagge-in-box:

- Vi vet var vi har både honom (stark box krävs - dubbla grindar klarade knappt trycket; får bli tredubbla nästa år!) och tackan.

Nackdelar:

- Man är larvig nog att tycka synd om baggen som får stå instängd minst en brunstperiod (även om hans tur kommer senare);
- Det är ett evigt spring och passande ner till fårhuset. Är någon tacka inne och pussas? Hur länge har hon stått där?
- Vissa tackors pussvilja kan "blåsa över" under natten, och då missar man deras brunst. (Här har ju användningen av en teaserbagge med stämpeldyna en fördel. Å andra sidan måste man då fånga in tackan, helst även baggen, innan man kan seminera. Hos oss brukar alla sådana manövrar bli en veritabel cirkus, vilket inte är bra i seminsammanhang, där all stress bör undvikas.)

Tekniken inte alltid lätt

De danska stråna (0,25 ml, korta och tjocka med en liten kula som trycker fram seminet) har fungerat bäst rent praktiskt, var lätta att greppa med pincetten. De engelska stråna (tack Marianne och Lennart Carlsson, Bohuslamm i Ucklum, för att ni delade med er till oss av denna pre-

miärimport från UK!) innehöll också 0,25 ml men var längre och tunnare. De fick en dålig start eftersom vi försetts med fel "ytterrör", seminnet läckte ut. Nu kunde vi motverka detta genom en hemsnickrad lösning medelst tejp. Gick dock åt en hel del tid, frustration och samråd med Ucklum. De korrekta rören kom från England dagen efter det att vi seminerat färdigt ...

Vid upptining av stråna finns stora möjligheter att göra fel. Tiningstemperatur och exakt antal sekunder är A och O (70°C i 8 sekunder för de danska, 35°C i 12 sekunder för de engelska). Vi kan ha skållat några doser i början innan vi fick klart för oss att temperaturen på vattnet i kastrullen fortsätter att stiga även sedan man tagit av kärlet från plattan. Vänta alltså tills temperaturen stabiliserats på rätt gradtal!

Vi laddar pistoletten (d v s semineringspistolen) hemma i köket, sveper en handduk om och håller det hela innanför jackan tills vi är nere i fårhuset och tackan står lugnt och bra. Avkyllt semin tappar kraft!

Det svåraste

Det absolut svåraste är dock att pricka rätt tidpunkt för semineringen. Mellan 12 och 18 timmar efter ståbrunstens början, säger boken. Jaha. Vi har fått tackor semindräktiga såväl 4 som 24 timmar efter (av oss uppfattade) första brunsttecken. Men eftersom man ju ogärna vill tillbringa nätterna i fårhuset är det svårt att veta exakt när brunsten inföll. Övervakningskamera kanske skulle vara lösningen?

Resultat

Vad blev resultatet då? År 1 blev 6 av 15 seminerade tackor dräktiga, 8 lamm födda. År 2 lammade 3 av 9 seminerade, 6 lamm födda. Vår teori angående det nå-

Efter fullbordat värv traskar vi över till granngården. Där får baggen sällskap med andra gubbar. Foto: Kristina Räf.

got sämre utfallet år 2 är att det berodde på att baggen var ung och oerfaren, kanske inte så attraktiv för tackorna, som var lite tjuriga med att visa brunst.

I år har vi återigen en äldre bagge, och i skrivande stund tycks 6 tackor av 12 vara dräktiga med det engelska seminnet. Det är oliidligt spännande!

Lönar det sig?

Lönar det sig med semin? Nja, inte om man ser till de faktiska utgifterna. Med ca 500 kronor per strå, plus avgifter, tillstånd, kurser, resor, utrustning, kvävgas, etc går det hela med strålände förlust. För oss är det nog mer tur än skicklighet när tackor blivit semindräktiga på endast ett strå. De flesta har fått två doser, ibland en tredje vid omlöpning.

Men när man ser till resultatet avelsmässigt och glädjen över att få vara med

och leka i de "fina kretsarna" på riksbedömning och baggauction då har man glömt korsdraget i plånboken. Och stoltheten när slaktklassningen gått från O och P till E och U är värd mer än pengar.

Seminera mera!

Kristina och Lars Räf

Semineringen sker med den så kallade "shot in the dark-metoden". Det fungerar bättre än det låter! Foto: Marianne Carlsson.

STALLMÄSTAREN

COMBI 2000

Både märkning och djurvård

Stallmästaren AB Plastgatan 12 531 55 Lidköping Tel: 0510-204 45 Hemsida: www.stallmastaren.se